

ŠTVRTÉ PRIKÁZANIE

Biblické texty:

- *Cti otca svojho i matku svoju, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh (Ex 20,12).*
- *A bol im poslušný (Lk 2,51). Pán Ježiš sám pripomenul silu tohto „Božieho prikázania“ (Mk 7,8-13).*
- *Apoštol píše: „Deti, poslúchajte svojich rodičov v Pánovi, lebo je to spravodlivé. Cti svojho otca i matku, to je prvé prikázanie s prislúbením: aby ti dobre bolo a aby si dlho žil na zemi“ (Ef 6,1-3).*

Prvé tri prikázania Desatora hovoria o vzťahu k Bohu, ostatných sedem o vzťahu k ľuďom. Štvrté prikázanie je teda prvým prikázaním lásky k blížnemu. Boh nám káže, aby sme hneď po ňom, mali na prvom mieste svojich rodičov. Vďačíme im za život, existenciu. Oni nám pripomínajú, že sme sa nestvorili sami, ale život nám bol darovaný a my sme ho prijali. Vďaka rodičom nachádza dieťa hodnotu a krásu života (5. prikázanie), objavuje poriadok v oblasti intimity, sexuality a vzájomnej lásky (6. prikázanie). Cez príklad rodičov nadobúda správny vzťah k veciam, majetku a učí sa múdro s nimi nakladať (7. prikázanie). V rodine sa naučí akú hodnotu má slovo, povzbudenie, pravda (8. prikázanie). Štvrté prikázanie chráni vzájomné puto rodiny. Môžeme sa však opýtať: Prečo štvrté prikázanie hovorí len o povinnostiach detí voči rodičom? Dnes sa viac hovorí o právach dieťaťa a o povinnostiach rodičov. Biblia hovorí najprv o povinnostiach detí preto, lebo každý človek je najprv dieťaťom, až neskôr sa stáva rodičom. Ani rodičia nech nezabudnú, že sú deťmi pred Bohom a deťmi aj voči svojim rodičom. Autorita rodičov je hodnoverná, keď oni sami nezabudnú na svoje detstvo, milujú Boha ako Otca a ctia si svojich vlastných rodičov. Pán Ježiš na jednom mieste hovorí, že do neba môžeme vstúpiť len vtedy, keď "budeme ako deti" (Mt 18,3). Ak na inom mieste Ježiš hovorí: "Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden" alebo ešte radikálnejšie: "Kto nekladie svojho otca, svoju matku ... až na druhé miesto, nemôže byť mojím učeníkom" (Lk 14,26). "Klást' na druhé miesto" neznamená pohrdanie rodičmi alebo neposlušnosť, ale iba to, že Ježišovo volanie (Boh sám) stojí vyššie, než akékoľvek rodinné vzťahy. V Biblii tiež čítame, že Ježiš bol poslušným synom Márie a Jozefa (Lk 2,51).

Keď si deti nectia svojich rodičov, pretnú vlastné korene. Bez koreňov však nemôžu rásť a rozvíjať sa. Ctiť si rodičov znamená mať podiel na ich múdrosti a skúsenosti. Úcta voči rodičom súvisí so sebaúctou. Sme rodičom vďační za všetko, čo nám dali, čo pre nás urobili. Poznáme aj zranenia, ktoré nám spôsobili ako ľudia s chybami a slabosťami. Tu je miesto na odpustenie. Ctiť si neznamená, že všetko, čo rodičia urobili, ospravedlním a schválím. Vážim si ich, pretože mi dali život. Ja som nedal život im, ale oni dali život mne. Skláňam sa pred tým, čo sa mi snažili odovzdať. Svoje deti môžeme viesť úcte k sebe len vtedy, keď vidia našu úctu k manželskému partnerovi a vidia úctu voči svojim a manželovým či manželkiným rodičom. Deti vedieme k úcte k autorite (učiteľom, vychovávateľom, starším ľuďom, nadriadeným,...), keď im dáme lásku a prijatie, ale aj vtedy, keď deťom stanovíme hranice. Keď dieťa nedostane žiadnu hranicu, bude bez hraníc a bez miery a napokon stratí aj rešpekt voči svojim rodičom. Rodičia sa často obávajú ukázať deťom hranice, lebo svoju vlastnú výchovu vnímali ako príliš prísnu. Rozhodujúce je, aby pri vytyčovaní hraníc preukázali deťom úctu a lásku. Deti, ktoré vyrastajú bez hraníc, sa často cítia osamotené so svojimi náladami. Hranice im ukážu, že sa rodičia o nich starajú a záleží im na ich šťastí.

Odporúčanie pre rodičov: každý deň si vyhradiť čas pre osobný rozhovor s dieťaťom o jeho prežívaní dňa, pre priateľské počúvanie dieťaťa (bez moralizovania). Pomáhame im budovať dobrý vzťah k starým rodičom.